

Джеръм К. Джеръм
За бебетата

Да, разбира се, знам ги аз бебетата. Знам много за тях, та нали аз сам съм бил някога бебе – не за дълго или поне не толкова дълго, колкото бяха дълги дрешките ми. Спомням си, че те наистина бяха много дълги и винаги ми пречеха, когато пожелаех да си поритам. И защо им са всъщност на бебетата толкова ярда излишна тъкан? Не ви задавам гатанка. Аз действително искам да узная, защото никога не успях да разбера това. Дали родителите се срамуват, че детето им е толкова малко и искат да изглежда по-голямо? Веднъж заговорих на тази тема с една бавачка.

– Да ги пази господ, сър – възкликна тя, – но тях винаги ги обличат в дълги дрешки!

Когато ѝ обясних, че този отговор, макар и да говори добре за чувствата ѝ, не е в състояние да разсее недоумението ми, тя каза:

– Боже мой, сър, нима искате да обличаме горките дечица с къси ризки! – Тя произнесе това с такъв тон, сякаш в думите ми имаше нечувано оскърбление.

Оттогава вече не смея да търся отговор на тази загадка и ако има такъв отговор, той си остава тайна за мен. На мен изобщо ми се вижда глупаво да се облича каквото и да е на малките деца. През целия ни живот така ни идва до гуша от това непрекъснато обличане и събличане, че би било чудесно да минаваме без него, докато е възможно. Трябва да се помисли да се избавят от подобни мъки поне тия представители на човешкия род, които все още живеят в креватчета. Какъв смисъл има да се будят сутрин нещастните бебета само за да им свалят един куп дрешки, да го заменят с друг и пак да ги сложат в креватчето, а вечер отново да ги измъкват от него и да ги облекат в предишните дрешки? Има ли изобщо някаква разлика между дневната и нощната ризка, за да се извършва цялата тази процедура?

Твърде е възможно с тия разсъждения да ставам смешен – казват, че с мен това често се случвало, – затова ще се въздържа от по-нататъшни изказвания по повод детските ризки. Ще отбележа само, че няма да е лошо да се въведат поне два различни модела, за да се отличават момчетата от момичетата.

Засега това създава много затруднения, защото нито косите им, нито дрешките им, нито говорът им дават някакво указание за пола им и човек може само да гадае. При това поради някакъв непонятен природен закон винаги отгатваш погрешно и роднините и познатите започват да те смятат за мелез между глупак и мошеник, защото, като кажеш за новороденото момче „тя“, извършваш такова страшно престъпление, което

по своята чудовищност може да се сравни единствено с употребата на думата „той“ в разговор за новородено момиче. Каквото и да е детето, родителите считат, че противоположният пол не заслужава дори презрение и ако случайно го споменеш, те приемат това като лична обида.

Ако държиш за доброто си име, не се опитвай да излезеш от затруднението с помощта на думата „то“. Има различни начини да се покрие човек с безчестие и позор. Ако убиеш хладнокръвно голямо почтено семейство и хвърлиш трупове в шахтата, ще си спечелиш лоша слава в целия окръг. Ако ограбиш църквата, ще постигнеш само това, че ще те намразят всички, особено енорийският свещеник. Но искаш ли да изпиеш до дъно най-горчивата чаша на презрението и омразата, която ближният е в състояние да ти предложи – наречи милото дребосъче „то“ в присъствието на младата майка.

Най-добрият начин да се обръщаш към бебето е да го наричаш „малко ангелче“. Няма по-подходяща дума за случая, защото еднакво върви и за момче, и за момиче и винаги ще бъде посрещната благосклонно. За разнообразие може да се използват и „милото“ или „прелест“, но тъкмо „ангелче“ е думата, която ще ти осигури солидната репутация на умен и добронамерен човек. Преди да я произнесеш обаче, трябва първо да хихикнеш кратко, а после да разтегнеш устни във възможно най-широка усмивка. За всеки случай не забравяй да кажеш, че детето има бащиния нос. С това най-много ще се подмажеш (извинявайте за просташкия израз) на родителите. Отначало те ще се засмеят престорено и ще кажат: „Глупости!“ Ти обаче трябва да настояваш упорито на своето. А и съвестта ти може да е спокойна, защото нослето на бебето наистина прилича на бащиния нос или поне прилича не по-малко, отколкото на каквото и да е друго, тъй като представлява просто едно топче.

Не пренебрегвай тези съвети, приятелю. Може да дойде момент, когато, притиснат от едната страна от майката, от другата от бабата и от група възхитени (не от тебе обаче!) млади дами отзад, ще стоиш пред малкото, лишено от коса същество, без да знаеш какво да кажеш, и ще бъдеш благодарен до дъното на душата си за всяка подсказана дума. За мъжа – имам пред вид неженения мъж – няма по-тежко изпитание от „съзерцаването на бебето“. Студени тръпки му пролазват по гърба само при предложението да погледне малкото и измъчената усмивка, с която казва, че е изключително радостен от това, би могла да трогне дори сърцето на майката, ако изпитанието не е (както съм склонен да мисля) хитър женски ход, който има за цел да прогони от къщата неженените

приятели на съпруга.

Това наистина е жестока уловка, с каквото и да я оправдават. Ето, звънят и пращат някого да повика бавачката с бебето. Това е сигнал за всички присъстващи жени да се посветят изцяло на разговор за бебето, а ти се отдаваш на тъжни мисли и на разсъждения дали не би могъл да си спомниш внезапно за някоя важна среща и ако си спомниш, дали ще ти повярват. И тъкмо когато си скалпил една съвсем неправдоподобна история за някакъв човек, който те чака на улицата, в стаята влиза висока, строга жена, носеща в ръце нещо, което на пръв поглед прилича на дебела възглавница за канапе, чийто пух се е събрал само в единия край. Инстинктът обаче ти подсказва, че това е детето, и ти скачаш, като правиш жалък опит да изразиш нетърпение. Когато потокът от възторжени възклицания, с които жените приветствуват появата на бебето, секне и от множеството дами, които говорят една през друга, останат само четири-пет, кръгът от поли се разтваря и се открива свободно пространство и за теб. Ти тръгваш напред с такъв израз на лицето, сякаш те водят към подсъдимата скамейка на Боу стрийт (На Боу стрийт в Лондон се намира полицейският съд – Б.пр.), и като се чувствуващ безкрайно нещастен, заставаш пред детето и тържествено се вираш в него. Настъпва грубо мълчание и ти разбираш, че всички очакват твоето изказване. Напрягаш се мъчително да измислиш нещо, но с ужас откриваш, че си загубил умствените си способности. Настъпва миг на отчаяние и твоят зъл гений не пропуска случая да ти подскаже най-глупавата забележка, която би могла да ти дойде на ум. Като поглеждаш околните и се усмихваш тъпо, казваш шеговито: „А, то май няма особено буйна коса!“ В продължение на една минута никой не ти отговаря. Най-после достопочтената бавачка произнася важно: „Детето е само на пет седмици и не може да има дълги коси.“ Отново настъпва мълчание, ти чувствуващ, че за втори път ти се дава възможност да се изкажеш и питаш дали вече ходи и с какво го хранят.

В този момент всички смятат, че не си с ума си и ти предизвикваш само съжаление. Дойката обаче решава, независимо от това дали си луд, или не, да не ти позволи да се измъкнеш и ти трябва да минеш цялото изпитание. С тон на върховна жрица, извършваща религиозен обред, тя казва, като ти подава вързопа: „Вземете я на ръце, сър.“ Ти си така смазан, че не си в състояние да се противиш и покорно поемаш пакета. „Подложете ръка под кръста, сър“ – казва върховната жрица и всички се отдръпват, като те наблюдават с такъв интерес, сякаш се готвиш да покажеш някакъв фокус.

Сега ти не знаеш какво да правиш, както преди малко не си знаел какво да кажеш. Все пак нещо трябва да се направи и единствената мисъл, която ти идва на ум, е да започнеш да подхвърляш нещастното бебе, подвиквайки „опала“ или друга безсмислица от тоя род. „Ако бях на ваше място, не бих я подхвърляла – казва бавачката. – От най-малкото сътресение ѝ се разстройва стомахчето.“ Ти, разбира се, веднага преставаш да я подхвърляш и се надяваш, че още не си успял да ѝ направиш нищо лошо.

В този миг бебето, което досега те е гледало със смесено чувство на ужас и отвращение, слага край на безсмислената сцена, като се разплаква колкото му глас държи, а жрицата се хвърля напред, измъква го от ръцете ти и започва да го успокоява: „На – на, тихо, тихо. Направи ли ти нещо, миличко?“ – „Странно! – казваш ти любезно. – Какво му стана?“ – „Как какво! Сигурно сте я ударили! – с възмущение отговаря майката. – Малката няма да пищи току-така, без причина.“ Очевидно те подозират, че си убол бебето с карфица.

Най-после успяват да успокоят ревлата, тя почти притихва, но изведнъж някакъв безделник скача, сочи те с пръст и пита: „А този кой е, миличко?“ Като те познава, умното бебе започва да реве още по-силно.

Пълна стара дама подхвърля: „Много е интересно, че децата веднага проявяват антипатия към някои хора.“ – „О, те всичко разбират“ – подхваща със загадъчен израз на лицето друга. „Да, просто удивително“ – добавя трета. Всички започват да те гледат накриво, убедени, че си истински негодник, и тържествуват от блестящото си откритие, че малкото дете благодарение на някакъв особен инстинкт е разбрало истинската ти същност, останала досега скрита за възрастните.

Въпреки всичките прегрешения и пакости, които вършат, децата съвсем не са безполезни същества. Те не са безполезни, когато запълват нечие пусто сърце; не са безполезни, когато по техния призив слънчевият лъч на любовта внезапно озарява заоблаченото от грижи лице, не са безполезни, когато с малките си пръстчета изглаждат бръчките и ги превръщат в усмивки.

Ах, тези забавни човечета! Без да го съзнават, те са комедийни актьори на голямата сцена на нашия свят. Те внасят хумор в прекалено тежката драма на живота. Всяко дете е малък, но решителен противник на съществуващия ред на нещата и непременно ще извърши нещо неподходящо – в неподходящо време, на неподходящо място и по неподходящ начин. Младата гувернантка, която Джени е изпратила да види какво правят Томи и Тоти и да им каже да не го правят, добре познава

детската природа. Създайте на нормалното дете подходящи условия и ако то не извърши нещо непозволено, веднага викайте лекар.

Децата притежават особен талант да извършват най-смешни постъпки с трогателна важност и невъзмутимост. Когато двама малчугани, хванати за ръка, безгрижно защъпуркват на изток, докато разтревожената по-голяма сестра настойчиво ги вика да я следват на запад, техният делови вид може да те умори от смях (не и по-голямата им сестра обаче). Те обикалят около войника, втренчили с огромно любопитство очи в бутушите му, и проверяват с пръст дали е истински, или не. Въпреки че ги убеждават в обратното, без да се интересуват от безкрайното смущение на жертвата си, те упорито подвикват „татко“ към срамежливия млад човек, седнал в противоположния край на omnibusа. За тях оживеното кръстовище е най-удобното място да се обсъждат с пронизителен дискант въпроси от най-интимен семеен характер. Когато пресичат улицата, внезапно ги обхваща желание да танцуват, а на прага на големия магазин непременно ще седнат, за да си събуят обувките.

В къщи им хрумва, че с по-удобно да се изкачват по стълбата с помощта на най-големия бастун, който могат да намерят, или на чадъра – за предпочитане е да бъде отворен. Обхваща ги прилив на любов към Мери Ан тъкмо в минутата, когато върната прислужница лъска печката с боя, и под напора на чувствата си веднага я прегръщат. Що се отнася до яденето, най-любимото им лакомство са възглицата или мръвката от чинийката на котката. Те проявяват нежността си към котенцето, като го държат с главата надолу, а към кучето – като го дърпат за опашката.

Те никога не те оставят без грижи, у дома благодарение на тях цари вечно безредие, издръжката им струва скъпо и все пак – какво би била къщата без тях? Без техните шумни гласове, без пакостните им ръчички не може да има домашен уют. В стаите би било прекалено тихо без тропота на малките крачка, а родителите биха тръгнали може би в различни посоки, ако детският глас не ги върне обратно.

Така, изглежда, би трябвало да бъде. Но все пак ми се струва, че понякога мъничката ръчичка разделя възрастните, сякаш се вклинява между тях. Неблагодарна задача е да се говори против едно от най-чистите човешки чувства – против майчината любов, която увенчава живота на жената. Това е свята любов, която ние, дебелокожите мъже, едва ли сме в състояние да разберем докрай. Затова не бих искал да се мисли, че изразявам неуважение към нея, когато казвам, че тя не трябва да поглъща всички останали чувства. Детето не бива да обсебва изцяло сърцето на жената, като оня богаташ, който издигнал ограда около извора в

пустинята. Та нали редом с него има и друг пътник, който също изпитва жажда.

В стремежа си да бъдете добра майка не забравяйте да бъдете и добра съпруга. Не е нужно да се посвещават всички мисли и всички грижи само на едно същество. Когато бедният Едуин ви предложи да излезете с него някъде, не му отговаряйте с възмущение: „Как! Да оставя малката?“ Не прекарвайте цялата вечер в детската стая и не ограничавайте разговора си само с коклюша и дребната шарка. Скъпа госпожо, когато детето кихне, това още не означава, че непременно го заплашва смърт; когато излизате от къщи, не мислете, че домът ви на всяка цена ще изгори, а гувернантката ще избяга с някой войник; нито пък, че котката ще скочи върху гърдите на безценното ви дете в мига, в който се отдалечите от креватчето му. Вие прекалено се измъчвате заради единственото си пиленце, измъчвате и всички наоколо. Спомнете си и за другите си задължения – опитайте само – и ще видите как от хубавото ви лице ще изчезнат бръчките и ще стане весело не само в детската стая, но и в салона. Помислете малко и за своето голямо дете. Погрижете се и за него, наричайте и него с ласкави имена, усмихвайте се понякога и на него. Само на първото си дете жената посвещава цялото си време. На пет или шест деца не се обръща толкова внимание, както на едно. Но докато те се родят, пукнатината се е появила. Домът, в който мъжът се е чувствувал като гост, и жената, която е била твърде заета, за да мисли за мъжа си, са успели вече да станат скучни на неблагоразумния съпруг и той си е създал навика да търси почивка и приятели някъде навън.

Но хайде, хайде! Ако продължава още в този дух, сигурно ще си спечеля репутацията на детемразец. Бог ми е свидетел обаче – това не е вярно. Та кой би могъл да бъде детемразец, като гледа невинните лица на тия, които се гълпят пред голямата врата, отваряща се към света?

Светът! Нашият мъничък свят! Колко огромен и тайнствен изглежда той в детските очи! Какъв неизследван материк им се струва градината зад къщата! Какви изумителни открития правят те в избата под стълбата! И с какъв трепет гледат дългата улица, като се мъчат да отгатнат къде свършва всичко това, както се питаме и ние, възрастните деца, когато съзерцаваме звездното небе.

А с какъв поглед гледат те към най-дългата от всички улици – дългия тъмен път на живота! Каква недетска сериозност има в този поглед и колко жалък и изплашен е понякога той. Една вечер сред бордеите на Сохо видях малко дете, седнало на прага на къщата. Никога няма да забравя погледа му, който улових при светлината на газовия фенер,

трепкаща върху изпитото му лице. Това беше поглед, пълен с мрачно отчаяние, сякаш от дълбините на тъмния двор пред детето бе изскочил призракът на неговото още по-тъмно бъдеще и бе пронизал сърцето му със смъртен ужас.

Бедни създания, едва стъпили е малките си крачета на каменистия път! Ние, старите пътешественици, отишли вече далече напред по този път, можем само да спрем и да ви махнем с ръка. Вие излизате от тъмната мъгла и ние, отправили поглед назад, ви виждаме – такива мънички в далечината – как стоите пред стръмния склон и простирате ръце към нас. Бихме почакали, за да ви поведем за ръка, но в ушите ни звучи шепотът на океана и не можем да се бавим. Трябва да бързаме натам, надолу, където призрачните кораби вече се готвят да разперят черните си платна.

КРАЙ

© 1970 Красимира Тодорова, превод от английски

Jerome K. Jerome
On Babies, 1886

Сканиране, разпознаване и редакция: Теодора, 2008

Публикация

Джером К. Джером

Празни мисли на един празен човек

Избрани разкази

Издавателство „Народна култура“, София, 1970

Съставителство и превод от английски: Красимира Тодорова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7347>]